

5272
Paaske-Søndag 1846
1846

Grundtvigs prædikenmanuskripter fra 1845-46, fasc. 36,
udgivet januar 2010 af Lars Toftdahl Andersen
i Grundtvig-Byens digitale bibliotek med støtte fra
Tipsmidlerne (2001) og N.F.S. Grundtvigs Fond (2010).

8 ms, 12. april 1846

Paaske-Søndag 1846

Hellige Gud-Fader! – Dit Ord er Sandhed! Dit Ord til os er Aand og Liv! – Troens Ord, som maa høres! ja, Himmelske Fader! vi troe og bekiende, at Dit Ord er først og sidst Din Eenbaarne Søn, som blev Kiød og boede iblandt os, som døde paa Korset men opstod seierrig af Graven, beviis derfor ved Din Hellig-Aand, at Hans Ord er ogsaa Dit, dør aldrig saa tit, at det jo opstaaer seierrigt, og har det evige Liv at skiænke i Hans Navn, boer hos os i vor Mund og vort Hjerter med den Eenbaarnes Herlighed, fuld af Naade og Sandhed! Bønhør os i hans, Vorherres Jesu Navn: Fadervor! Du, som er i Himlene!

Gud skee Lov! vi begynde paa denne Paaskefest igien at synge med Fædrene:

Guds Søn, vor Soel, er oppe,

og

Nu rinder op saa klar
Den Soel, med Lys og Glæde,
Som i sit Jordeklæde
Saa plat formørket var

og den maa da idag nødvendig rinde os ihu, den store Soel-Formørkelse, som vi har oplevet og, Gud skee Lov! allerede saa næsten overlevet, at vi see, dens Dage var talt saavel som vores, af Ham, som vel maa bøie sig for at see baade til Himlen og Jorden, men som dog ikke overseer det Mindste, end ikke Spurven paa Taget eller Lilien i Enge, endsige da Mennesket, som Han skabde i sit Billede og efter sin Lignelse, eller den Soel, Han gav os ikke blot til Lys og

Paaske-Søndag 1846

Tids-Regning, men fremfor Alt til et evigt Liv.

Ja m. V. om vi end ikke havde hørt fra Begyndelsen, at den Dag, da Herren blev korsfæstet, da mistede Solen sit Skin og det blev mørkt ved Middagstid, saa vilde en heel, fuldstændig Soel-Formørkelse dog være et passende Billede paa den mageløse Fordunkling af Christendommens Sandhed, som har fundet Sted i vore Dage, men da nu dette kommer til, da *Mørkets Magt*, som jo havde sin mest glimrende Time, ved Udsukkelsen af hans Livs-Lys, som var Guds Søn, ogsaa udvortes gav sig tilkiende ved den store *Soel-Formørkelse*, saa springer dette Billede frem af sig selv, som det eneste Passende, hvor Talen er om en Tid, da Guddoms-Glandsen i Vorherres *Jesu Christi Aasyn* syndes pludselig bortvejet for aldrig mere at vende tilbage.

Ja m. V. ligesom Guds Søn, den evige Sandhed med Rette kaldes Solen i Aandernes Verden, da Sandheden jo baade er det aandelige Lys, der aabenbarer Alt, som det virkelige er, og det aandelige Liv, der varer evindeligt, saaledes er Christendommen ogsaa, ligefra den Korsfæstedes seierrige Opstandelse, med Rette lignet ved Solen, som udbreder Lys og fremkalder Liv paa hele Jorden, og jo ældre Christendommen blev, des fastere vandt den Hævd paa at betragtes som det store Himmellys der bragde Dagen med sig, hvor det kom hen og efterlod kun Mørke, hvor det drog fra, skinnede vel, ligesom den udvortes Soel, koldere hist og

Paaske-Søndag 1846

varmere her, men skinnede dog uafbrudt, lod sig ligesaa lidt formørke, som fordunkle.

Selv midt under hvad vi kalde Pavedommets Mørke var der i Christenheden ikke mindste Tegn til at Christendommen skulde miste sin Anseelse som den sande Aabenbaring af de himmelske Ting og Kilden til det evige Liv, thi at der mellem de mange

Millioner, som bøiede Knæ i Jesu Navn, fandtes dem, som bar deres Vantro tilskue, og Mange, som i Gierningen fornægtede hvad Munden bekiendte, det kunde ikke være anderledes i en syndig Verden, og det Mørke, som tog Overhaand, var som et Vinter-Mørke, der slet ikke frister til at tvivle om Solens Klarhed i sig selv, men kun til at beklage dens store Afstand, der gjør Nætterne lange, Dagene korte, og begge Dele kolde. Vist nok var det igrunden en Nægtelse af Jesu Christi Guddom, naar man tænkte og sagde, at hans Evangelium var blevet mattere til at oplyse og svagere til at oplive, jo længere Afstanden blev i Tidens Løb mellem hans første og sidste Disipler; thi han havde jo lovet at være med sine alle Dage til Verdens Ende, og naar han virkelig var Guds Søn, da maatte han ogsaa være mægtig til at holde dette sit store Løfte, ved, som han selv sagde, at sende sin Menighed sin og sin Faders, Sandhedens og Kiærlighedens Aand, som nødvendig fører himmelsk Lys og evigt Liv med sig, hvorsomhelst han hviler; men det vidste man ikke, og snart viste det sig glimre[n]de

Paaske-Søndag 1846

ved Reformationen at Christendommen var endnu rig baade paa Lys og Varme, naar man søgde dem hos Herren selv istedenfor hos hans selvgjorte Statholdere.

Det var derfor noget Splinternyt, Uventet og Forbausende, da i Christendommens Attende Aarhundrede, midt i den Deel af Christenheden hvor Lyset skinnede klarest, ja, hvor baade Livet og Lyset i Aanden havde for ikke længe siden gjort underlige Gierninger, at der ikke blot pludselig reiste sig et Skrig mod Christendommen som Kilden til aandeligt Mørke og aandelig Død paa Jorden, men at dette Skrig fik Overhaand, at Modsigelsen det fandt, blev daglig svagere, og forstummede snart næsten ganske, saa det gjaldt for en afgjort Sag, at hvad der giennem de mange Aarhundreder under alle Himmelegne var lovsunget som det store Lys over Mørket og Liv af Døde, havde kun været et Blændværk, ja, at denne *Jesus af Nazaret*, for hvem de Utallige ei blot havde tilbedende knælet, men havt Sind og Magt til at stride og lide, til at gjøre mag[e]løse Gierninger og offere Liv og Blod, denne Jesus Christus havde kun været et skrøbeligt og dødeligt Menneske, som en af os, var vel blevet korsfæstet, men var ingenlunde op-

standen fra de Døde, eller faret til Himmels, og kunde da heller ikke komme igien at dømme Levende og Døde.

Hvad kan Saadant vel lignedes ved uden en stor, fuldstændig Solformørkelse ved Middagstid, hvorved, som man har sagt, Stjernerne komme tilsyne, medens alle Dyr ryste og Fuglene flagre ængstelig om og falde til Jorden.

Paaske-Søndag 1846

Ja m. V. Alt hvad der trindt i Christenheden blev ophøiet som Lys, blev udraabt for mageløs Oplysning, da man kaldte Vorherres *Jesu Christi* Vidner Mørkets Apostler, det var aabenbar saa utilstrækkeligt til at oplyse nogen Sjæl om hvad der tjener til dens Fred, at vi gjør det den høieste Ære naar vi ligner det ved de mindste og matteste Stjerner, og hvad skal vi ligne de Christne ved, andet end forskrækkede Dyr og faldende Fugle!

Hvad vil, hvad maae vore Efterkommere tænke, naar de betragte den senest forbigangne Tid, see, hvorledes Christendommens Lys blev bespottet og dens Liv benægtet, uden at de kan finde en eneste Plet i hele Christenheden, hvor der enten lyder en Røst som Basunens til at forkynde Dommen over de seende Blinde, eller straalere et Liv til Forkyndelse af hans Dyder, som os kaldte fra Mørket til sit underlige Lys, eller i det mindste blusser et Martyr-Baal, som viser at det himmelske Lys kun synes slugt og det evige Livs Ord forstummet, fordi de gamle Vidner kom voldsom af Dage og de Nye er endnu spæde!

Sandelig, det vil, saalænge Verden staaer kun findes en daarlig Undskyldning for Afmagten, Frygten og Tausheden paa de Christnes Side, at Solen var for-

Paaske-Søndag 1846

mørket for deres Øine, men det er dog den eneste, og det er Sandhed.

Hvordan det egenlig gik til, hvordan det var mueligt, at Christendommens Herlighed efter saa langt og saa straalende et Levnetsløb kunde synes mørk, og med sin guddommelige Livskraft synes afmægtig, det er vist nok ligesaa ubegribeligt, som hvordan Guds Søn kunde lade sig binde, hudstryge og korsfæste og lader sig kun forklare af Herrens Ord i Gethsemane: denne er eders Time og Mørkets Magt, men at det var saa, det veed vi, som har kiendt de Gamle, der sukke de iløn, og mindede os daglig om Herrens Ord over de sovende Disipler: Aanden er villig, men Kiødet er skrøbeligt.

Men just fordi dette Langfredags-Mørke er os ubegribeligt, som Guds urandsagelige Raad, just derfor var Paaske-Morgenrøden saa sikker, saa uudeblivelig, thi ligesom det er soleklart, at kunde end den Himmelske Fader hengive sin Eenbaarne i Døden, saa kunde Han dog umuelig lade ham holdes af Dødens Lænker, saaledes er det ogsaa klart, at kunde end Herren lade sin Menighed aandelig nedsynke i de Dødes Rige, saa kunde han dog ikke lade Helvedes Porte lukke sig over den, men maatte bevise sit Ords Sandhed og aabenbare sin Herlighed ved at opvække Døde og giøre levende, ligesom Faderen, der opreiste ham paa den tredie Dag, og dette er hvad der nu skeer for vore Øine i det vi see Christendommens guddommelige Sandhed straale frem paany.

Som den gyldne Sol frembryder
Giennem den kulsorte Sky
Og sin Straaleglæds udskyder
Medens Mulm og Mørke flye,

Paaske-Søndag 1846

Ja m. V. i sig selv kan Christendommens Lys vist nok aldrig blive klarere end det var fra Begyndelsen og har været uforanderlig som den Lysets Aand der udgik fra Faderen for at herliggiøre den Eenbaarne paa Jorden, men for os, for Menneskens Børn kan og skal det dog forvandles fra Klarhed til Klarhed, saalænge Dagene vare, og nu efter den store Solformørkelse see vi det grandt, hvad længe var skjult, at hverken Herrens Ord eller hans Disipler skal skattes efter Tallet men efter Vægten, efter Livet og Kraften, saa Menigheden bliver ikke mindre, men netop større, naar vel Tallet aftager men Kraften

voxer, og det evige Livs Ord omstraales langt klarere af Guds Herlighed, naar det ligner et lille Barn, som Alle kan bære, end naar det ligner en Kæmpe, som hardtad Ingen tør nærme sig.

Derfor, hvad end Verden har, saa har Christi Kirke de lyseste Udsigter, mageløse siden den Søndag-Morgen, da Frelseren opstod, thi nu seer den, hvor han gik hen og veed Veien, seer, den har baade Kald og Kraft til at følge ham, formedelst Ordet i Hjer-te og Mund, der har fulgt ham op af Graven og maa da nødvendig ogsaa følge ham til Himlen op til de liflige Værelser ved Guds Høirehaand!

Ja, han er her, Guddoms-Manden,
Sprængte er nu Dødens Baand,
Han er visselig opstanden
Og hans Ord er Liv og Aand,
Nu en Foraarsmorgen skiøn
Rinder op for os iløn,
Og som Paaskepsalmen klinger
Voxer Sjælens Fuglevinger!

Paaske-Søndag 1846

I leder efter Jesus af Nazaret, han er opstanden, han er ikke her, sagde Engelen til Kvinderne ved Graven, men Gud skee Lov! vi kan endnu sige bedre Ting baade til Mænd og Kvinder som lede efter *Jesus* af Nazaret i det Huus, som Verden kalder hans Grav, i den hellige, almindelige Kirke, vi kan og vi vil sige: han er opstanden, han er her, men han er ikke død, han sover end ikke mere, han er her lyslevende og lysvaagen, holder kun fast paa hvad han har sagt til eder, da vil han aabenbare sig for eder og I skal see ham i sin Herlighed!

